

روان و سلامت اخلاقی جامعه مشخص می‌شود. بنابراین باید توجه داشت که حتی کوچک‌ترین کمک - ولو غیرمستقیم - به این صنعت کثیف گناهی نابخشودنی است، خواه تولید، خواه توزیع، خواه معرفی، خواه دفاع از آن و خواه مصرف آن. شایان ذکر است که مصرف فراورده‌های پورن در عمل، هم باعث چرخیدن چرخ این صنعت و هم تشویق صاحبان و عاملان آن می‌شود. اینجاست که می‌توان شاهکلید حل مسئله پورنوگرافی از منظر دین را بهتر فهمید. عفت جنسی فضیلت اخلاقی عامی است که برای پیشگیری و درمان پورنوگرافی مهم است.^۱

۲-۴. فیلترینگ

یکی از مسائل اخلاقی در حوزه فضای مجازی، محدودیت در دسترسی به اطلاعات از سوی مراجع بالادستی است. فیلتر کردن وبگاه‌ها و اپلیکیشن‌ها از سوی برخی رفتاری غیراخلاقی شمرده شده است. برخی از استدلال‌های این گروه عبارت‌اند از:

۱. حفظ حقوق شهروندی در مقوله آزادی بیان و دسترسی به اطلاعات مستلزم فیلتر نکردن فضای مجازی است.
۲. فیلتر کردن یک شبکه اجتماعی مانند تلگرام که اغلب کاربران از آن به صورت درست استفاده می‌کنند و منفعت عام دارد، به خاطر خطای عده‌ای اندک، موجب متضرر شدن بیشتر کاربران می‌شود و این امری غیراخلاقی است.
۳. استفاده از فیلترشکن مستلزم نقض حریم خصوصی افراد است، چراکه فیلترشکن می‌تواند اطلاعات شخصی کاربران را در اختیار دیگران بگذارد. لذا اصل فیلتر کردن امری غیراخلاقی است.

با وجود این ادله، برخی از ملاحظات را نمی‌توان نادیده گرفت، از جمله این‌که مدیریت فضای مجازی از طریق ماشین‌های هوشمند، جاسوسی از اطلاعات جامعه هدف، مدیریت دسترسی گروه‌های در معرض خطر مثل کودکان و نوجوانان، بی‌مبالاتی کنشگران فضای مجازی و...، مدیریت کلان فضای مجازی از طرق مختلف، از جمله فیلترینگ را موجه می‌سازد. همه کشورهای پیشرفته حدی از فیلترینگ را اجرا می‌کنند. برای نمونه، قانون حمایت اینترنتی کودکان در ۲۱ دسامبر ۲۰۰۰ در ایالات متحده آمریکا به امضا رسید و در

۱. ر.ک: درس «اخلاق مجردی».

۲۳ ژوئن ۲۰۰۳ دادگاه عالی ایالات متحده آن را منطبق با قانون اساسی اعلام کرد. این قانون مدارس و کتابخانه‌های عمومی را مجبور به استفاده از فناوری‌های فیلترینگ اینترنت به عنوان یکی از شرایط دریافت کمک‌های مالی فدرال کرد. مدرسه یا کتابخانه‌ای که می‌خواهد کمک‌های مالی فدرال را برای دسترسی به اینترنت دریافت کند باید به کمیسیون ارتباطات فدرال اطمینان دهد که فناوری‌هایی را در همهٔ رایانه‌های متصل به اینترنت نصب کرده‌است یا خواهد کرد که مطالب مستهجن، پورنوگرافی کودکان یا دیگر مطالب آسیب‌زننده به کودکان را فیلتر یا مسدود می‌کنند.^۱

تجربهٔ همهٔ دولت‌ها به مرور زمان آن‌ها را وادر به پذیرش فیلترینگ کرده‌است. از منظر اخلاقی، ملاحظات مذکور، به علاوهٔ سالم‌سازی محیط تربیت اخلاقی کودکان و نوجوانان، اصل فیلترینگ را حداقل دربارهٔ کودکان و نوجوانان امری اخلاقی می‌داند. سطوح و شیوهٔ فیلتر نیز بسته به سیاست‌گذاری دولت‌ها و فرهنگ‌های گوناگون در جامعه، متغیر است. برای مثال، یک پژشک یا استاد دانشگاه یا آسیب‌شناس شبکه‌های اجتماعی لازم است به محتواهایی دسترسی پیدا کند که دسترسی افراد عادی جامعه به آن‌ها ضرورت ندارد. از این‌رو، با تفکیک کاربران از نظر سطح دسترسی و اعمال فیلترینگ، می‌توان تا اندازهٔ زیادی مانع از تنش‌های اخلاقی، مثلًاً بین خیر رساندن متخصصان به جامعه و نقض تعهد اجتماعی خود با استفاده از فیلترشکن شد^۲ (پاسخ به چالش طرح شده در درس یازدهم).

پرسش‌های درس ◆

۱. مقولهٔ تصویرپذیر کردن از طریق فضای مجازی را در قالب یک نمونه تبیین کنید.
۲. مسئلهٔ خودنمایی در فضای مجازی را چگونه می‌توان مدیریت کرد؟
۳. سه روش درمان پورنوگرافی را بنویسید.
۴. بهره‌مندی از مکانیسم تصعید در پیشگیری از ابتلا به پورنوگرافی را بنویسید.
۵. فیلتر کردن فضای مجازی اخلاقی است یا نه؟ با استدلال توضیح دهید.

پژوهش ◆

براساس اصول اخلاقی مطرح شده در درس یازدهم، چگونه می‌توان از رهاسدگی در فضای مجازی پیشگیری کرد؟ در کلاس گفت‌وگو کنید.

-
1. Rodden, "The Childrens Internet Protection Act in Public Schools: The Government Stepping on Parents Toes?", p. 2150 & 2151.
 ۲. حسین علی رحمتی و حمید شهریاری، «فیلترینگ و دشوارهٔ تراحم اخلاقی»، ص ۱۶.

◆ منابعی برای مطالعه بیشتر

۱. رحمتی، حسین‌علی. (بی‌تا). مأخذشناسی اخلاق فناوری اطلاعات و ارتباطات. قم: دانشگاه قم به سفارش شورای عالی اطلاع‌رسانی.
۲. شهریاری، حمید. (بی‌تا). جستاری در فضای مجازی. قم: مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی.
۳. فیروزآبادی، ابوالحسن. (۱۳۹۸). فضای مجازی و تحولات آن. مشهد: آستان قدس رضوی.